

Wie gaf Jeruzalem de naam?

Door Menachem Posner (Chabad.org)

Vraag:

Terwijl de naam Jeruzalem over mijn tong rolt, roept mijn geest beelden op van met stenen geplaveide straten, waarop de oude profeten en koningen eens traden, en meer aan geschiedenis dan duizend boeken ooit zouden kunnen bevatten. Ik vroeg me af wat de naam eigenlijk betekent en wie het verzon?

Antwoord:

Het woord Jeruzalem, of Yerushalayim in het Hebreeuws, wordt niet genoemd in de Vijf Boeken van Mozes en verschijnt voor het eerst in het Boek van Jozua.¹ Het wordt tenminste niet volledig genoemd in de Pentateuch, maar beide helften zijn er wel. Laat me het uitleggen:

Yerushalayim - meer bepaald de Tempelberg - was de plek waar Abraham bijna zijn zoon Isaak offerde. Kijk in het verhaal daar en je zult zien dat nadat hem door een engel van G-d is verteld om zijn geliefde zoon niet te offeren, er staat:

En zo noemde Abraham die plaats "G-d zal zien," zoals men tot op de dag van vandaag zegt, "Op de berg zal G-d gezien worden."²

Het Hebreeuwse woord voor "zal zien" is yireh. Dat is de eerste helft.

Hoe heette de stad voordat Abraham hem Yireh noemde? Om dit te ontdekken, moeten we een paar hoofdstukken teruggaan. Na het redden van zijn familielid, Lot, uit gevangenschap, lezen we hoe Abraham werd begroet door "Malchizedek de koning van Shalem", die hem begroette met brood en wijn.³ Een oude traditie vertelt ons dat Malchizedek eigenlijk een en dezelfde was als Shem, zoon van Noach, en dat Shalem niets anders was dan de plaats waar Abraham uiteindelijk Yireh zou gaan heten. Dus Shalem is de tweede helft: Yireh + Shalem = Yerushalayim.

Dus hoe zijn Shalem en Yireh samengekomen om Yerushalayim te worden?

De Midrash⁴ geeft een mooie blik in het proces:

Zei de Heilige, gezegend zij Hij, "Als ik de plaats Yireh noem zoals Abraham, zal de rechtvaardige Shem klagen. Maar als ik het Shalem noem, zal de rechtvaardige Abraham klagen. In plaats daarvan zal ik het Yerushalayim noemen, en die naam zal de manier bevatten waarop het door beiden werd genoemd: Yireh Shalem.

Op een dieper niveau heeft Yireh Shalem een andere betekenis: "Compleet ontzag." Ziet u, op zielsniveau is Jeruzalem niet zomaar een stukje heuvelachtige aarde of een stip op een kaart. Het is die speciale plek in ieder van ons waar we één zijn met G-d en diep in overeenstemming met Zijn aanwezigheid. Yireh Shalem (of Jeruzalem) betekent daarom "volledig ontzag", een staat waarin men zo in contact staat met G-d dat men voortdurend in vervoering is.⁵

Voetnoten

1. Joshua 10:1.
2. Genesis 22:14.
3. Ibid. 14:18.
4. Gen. Rabbah 56:10.
5. Rabbijn Schneur Zalman van Liadi, Likutei Torah, parshat Pekudei 4a.

Rabbijn Menachem Posner dient als personeelsredacteur bij Chabad.org, 's werelds grootste joodse informatieve website. Hij schrijft, onderzoekt en redigeert voor Chabad.org sinds 2006, toen hij zijn rabbijnse graad kreeg van Central Yeshiva Tomchei Temimim Lubavitch. Hij woont in Chicago, Ill., met zijn familie.

Meer van Menachem Posner | RSS

© Auteursrecht, alle rechten voorbehouden. Als u van dit artikel hebt genoten, raden we u aan om het verder te verspreiden, op voorwaarde dat u zich houdt aan het auteursrechtbeleid van Chabad.org.

De etymologie van de naam Jeruzalem

<https://www.abarim-publications.com/>

Zonder twijfel deed het tweede en dominante deel van de naam (toen en nu) denken aan het woord שלום (shalom), wat vrede betekent. De stam van dit woord, שלם (shalem), staat voor volledigheid, heelseheid en degelijkheid. In die zin is de naam Jeruzalem verwant aan enkele andere beroemde namen uit de David-saga: Solomon en Absalom.

Het eerste deel van de naam Jeruzalem kan waarschijnlijk een Hebreeuws publiek hebben herinnerd aan het werkwoord ירה (yara), gooien, gieten of schieten:

Misschien is de naam Jeruzalem nooit veranderd, maar alleen ver-hebreeuwsd, omdat het "Regen van de Vrede" lijkt te betekenen. Jeruzalem moest het stralende hart zijn van een wereld van volledigheid en heelseheid. Het lijkt erop dat de geschiedenis haar een zeer geschikte naam heeft gegeven.

Wat betekent 'Yerushalaim' in het Hebreeuws?

Samuel Miller, geboren Hebreeuwse spreker, schrijver en vertaler...

Als je kijkt naar de mogelijke etymologie ervan, dan zie je misschien dat de Hebreeuwse weergave van de naam enige klassieke Hebreeuwse en Kanaänitische afkomst verbergt: Ontmoet Shalem, de Kanaänitische god van de zonsondergang, of schemering, tweelingbroer van Shakhar (dageraad). De Bijbel noemt de stad minstens twee keer Shalem: ten eerste als de stad van Melchizedek (de naam van de stad werd ten onrechte 'Salem' genoemd in de Griekse vertaling van de Bijbel); ten tweede komt het voor in Psalmen 76:3 (wat in de Engelse versie eigenlijk Psalmen 76:2 is) - daar gebruikt de Bijbelse auteur een parallellisme om 'Shalem' gelijk te stellen aan 'Sion', de alternatieve Hebreeuwse naam van de stad. Het is niet ongewoon om Hebreeuwse nederzettingen te hebben die naar Kanaänitische godheden zijn vernoemd. Zo is de naam van de Bijbelse Anathoth afgeleid van de godin Anath.

Waarom dan 'Yeru-Shalem' en niet alleen 'Shalem'? Zoals Jeff Benner schreef, is de wortel י.ר.א (Y.R.A) een zeer rekbare wortel. Omdat het niet gepuncteerd is, kunnen we niet zeker weten hoe het is uitgesproken. Het kan betekenen "naar iets wijzen" (ook "leren" of "onderwijzen"). Deze aanduiding kan betekenen dat de naam 'Yerushalem' staat voor een stad die gewijd is aan Shalem. De stam kan echter ook het woord 'Yara' vormen, wat betekent "hij schoot" (een projectiel), dat in de Bijbel wordt gebruikt om "hij stichtte" aan te duiden (Job 38:6, "of wie zijn hoeksteen legde" dat oorspronkelijk "of wie zijn hoeksteen schoot" is - או מי ירה אבן פינתה). Een andere mogelijkheid, is dat 'Yeru' niet afkomstig is van de stam י.ר.א, maar dat de naam eigenlijk Urshalem is, wat betekent "de stad Shalem", aangezien 'Ur' of 'Uru' in andere Semitische talen "stad" betekent (zie het Sumerische Uruk). Moedertaalsprekers, zoals ik, leren dat de naam "Yerushalaim" betekent "Ir Shalem" ("stad van heel zijn") of "Ir Shalom" ("stad van vrede").

De laatste vraag is waarom het achtervoegsel 'im'? Jonathan Orr-Stav schreef over de mogelijke betekenis van twee heuvels waarvoor enige uitwerking nodig is: In het Hebreeuws is het achtervoegsel "im" meervoudig mannelijk, behalve voor enkele onregelmatige uitzonderingen. Het achtervoegsel "yim" is voor de verdubbeling. Bijvoorbeeld, Givatayim (גבעתיים) is een naam van een stad die grenst aan Tel Aviv, wat letterlijk "twee heuvels" betekent). Jeruzalem is inderdaad gebouwd op de heuvels van de bergrug van Jeruzalem. In de Bijbelse tijd verbleef het op minder heuvels. Misschien is de naam gewijzigd om te verwijzen naar de geografie van de stad? Het is dan mogelijk dat het veranderen van 'Yerushalem' in 'Yerushala'im' met opzet is gedaan, om de naam los te koppelen van zijn heidense oorsprong door een derde lettergreep toe te voegen aan de naam van de god. Ik denk dat dit hoogst onwaarschijnlijk is. Andere godheidsnamen zijn niet veranderd. Bovendien vervangt het veranderen van de uitspraak in Kanaänitische talen niet de stam van het woord: je kunt de naam nog steeds verbinden met zijn oorspronkelijke bedoeling. Het is aannemelijker dat het een kwestie van taalgebruik was, aangezien de naam in de loop der eeuwen natuurlijk is veranderd.